

**ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

ΚΟΛ

3^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΓ.Ι.ΡΕΝΤΗ

**Επιμορφωτικό σεμινάριο
23 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2016**

**ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ:
ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ**

ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Δρ Χρυσάνθη Κουμπάρου
Σχολική Σύμβουλος
Πρόεδρος ΠΑΝ.Σ.ΜΕ.ΚΑ.Δ.Ε.

Β.Δ. και Τοπική Ιστορία: Προβληματισμοί (1)

Τι θα μάθουν οι μαθητές και **πώς** θα το μάθουν:
περιεχόμενο + διαδικασία.

Διδάσκουμε για την κατάκτηση της γνώσης
και όχι της πληροφορίας.

Προσπαθούμε για την οργάνωση **κριτικού**
τρόπου σκέψης με δραστηριότητες που
αποσκοπούν στην **ενεργητική συμμετοχή**.

Β.Δ. και Τοπική Ιστορία: Προβληματισμοί (2)

Τοπική Ιστορία στο πλαίσιο της Ιστορίας:

- Επεξεργασία των πηγών ως ιστορικών μαρτυριών.
- Καθοδήγηση μαθητών από τον περιβάλλοντα γνώριμο χώρο στο ευρύτερο ιστορικό πλαίσιο.
- Αποφυγή επικίνδυνων αναχρονισμών.

Β.Δ. και Τοπική Ιστορία: Προβληματισμοί (3)

Σκοπός μας

Οι μαθητές μας:

Να ευαισθητοποιηθούν για τον χώρο στον οποίο ζουν και να μπορέσουν να αναγνωρίσουν την πολυμορφία και τον πολιτισμικό πλούτο που οι τοπικές ιδιαιτερότητες εμπεριέχουν.

Επιτακτική η διδασκαλία της Τ.Ι. λόγω της πολιτισμικής αλλοτρίωσης.

Σκοπός Ιστορίας

Η συστηματική διαδικασία κατανόησης της ανθρώπινης δραστηριότητας κατά το παρελθόν

- Ανάπτυξη ιστορικής σκέψης και ιστορικής συνείδησης.
- Γνώση του παρελθόντος.
- Διαχείριση του παρόντος.
- Συνειδητοποίηση προσωπικής και συλλογικής ευθύνης.
- Καλλιέργεια πολιτειότητας.

Η «Νέα» Ιστορία

- Αποδέχεται τη διάκριση ιστορικού γεγονότος και ιστορικής ερμηνείας.
- Δίνει προτεραιότητα στις ερευνητικές διαδικασίες.
- Μεταλλάσσει το υλικό της ιστορίας σε παιδαγωγικό προϊόν.
- Καλλιεργεί τη δυνατότητα αναγνώρισης της ταυτότητας μέσα στον σύγχρονο κόσμο.

Ιστορία και Τοπική Ιστορία

Η Τοπική Ιστορία:

- Συνδέει τη γνώση της Ιστορίας με την έρευνα.
- Αμφισβητεί την αφηγηματική σχολική ιστορία μέσω της μεθόδου της (ερευνητικές δραστηριότητες).
- Αναδεικνύει την ιστορικότητα του τοπίου και τη σχέση του με τον άνθρωπο.

Η τοπική ιστορία εξετάζει:

- Την ιστορία μιας καθορισμένης μικρής περιοχής με διακριτά χαρακτηριστικά που ασκούν επίδραση στη ζωή των κατοίκων της.
- Την ιστορία μιας μικρής κοινωνίας ανθρώπων που κατοικούν σε μια περιοχή.
- Την ιστορία γεγονότων που έλαβαν χώρα μέσα στην περιοχή αυτή ή προσώπων που ήρθαν σε επαφή με την κοινωνία αυτή και την επηρέασαν.
- Την ιστορία των καταλοίπων της ανθρώπινης δραστηριότητας που υπάρχουν στην περιοχή αυτή.

Θεματικά πεδία Τοπικής Ιστορίας

- **Τόπος:** ο τόπος του σχολείου (χωριό, κωμόπολη, πόλη, συνοικία...).
- **Άνθρωποι:** οι ανθρώπινες δραστηριότητες, η ανθρώπινη καθημερινότητα.

Η σχέση της Τ.Ι. με την Ιστορία

Αντικείμενο της Ιστορίας:

Οι άνθρωποι, τα προβλήματά τους (και συχνά αυτά που δημιουργεί ο τόπος τους), οι τρόποι με τους οποίους επιχείρησαν να τα αντιμετωπίσουν, οι αποτυχίες τους, τα επιτεύγματά τους.

Στόχοι διδασκαλίας της Τ.Ι.(1)

Ο μαθητής αποκτά γνώσεις, αναπτύσσει δεξιότητες και διαμορφώνει στάσεις που του επιτρέπουν να:

- ✓ Αντιμετωπίζει ερευνητικά το περιβάλλον διατυπώνοντας έλλογες υποθέσεις εργασίας.
- ✓ Κατανοεί τον περιβάλλοντα φυσικό, δομημένο και κοινωνικό χώρο και εντάσσεται δημιουργικά σ' αυτόν.
- ✓ Εντοπίζει, επιλέγει, αξιολογεί και αξιοποιεί τις κατάλληλες πηγές πληροφόρησης.
- ✓ Παρατηρεί, περιγράφει, συγκρίνει και εξηγεί τους λόγους για τους οποίους τα πράγματα πήραν την παρούσα μορφή τους στον συγκεκριμένο χώρο.

Στόχοι διδασκαλίας της Τ.Ι.(2)

- ✓ Ενεργοποιείται δημιουργικά στις προσπάθειες διατήρησης τής πολιτισμικής φυσιογνωμίας του τόπου του.
- ✓ Σφυρηλατεί τους δεσμούς του με τον τόπο στον οποίο ζει.
- ✓ Καλλιεργεί κίνητρα για ατομική και συλλογική δράση μέσα και έξω από το σχολείο.
- ✓ Αναπτύσσει ερευνητικές δεξιότητες (άντληση πληροφοριών - επαλήθευση δεδομένων).

Στόχοι διδασκαλίας της Τ.Ι.(3)

Ο μαθητής/η μαθήτρια:

- ✓ Να γνωρίσει και να κατανοήσει.
- ✓ Να ερευνήσει και να εντοπίσει.
- ✓ Να συμμετέχει και να επικοινωνήσει.
- ✓ Να συνδέσει με τη ζωή.

Διδάσκοντας Τοπική Ιστορία

Προϋπόθεση

- Γνώση της γενικής Ιστορίας.
- Γνώση/ Διερεύνηση των γενικών αξόνων της Ιστορίας του τόπου.

Ολισθήματα προς αποφυγή

- Προαγωγή τοπικισμού.
- Αξιολογικές κρίσεις – διδακτισμός.
- Εθνικιστικές προσεγγίσεις.
- Θεωρητικολογίες.

Μεθοδολογία Τοπικής Ιστορίας

- Παιδαγωγικό πλαίσιο: ερευνητική-ανακαλυπτική μάθηση (Brunner- Rogers).
- Η μέθοδος Project: ανάπτυξη σχεδίων εργασίας (ομαδοσυνεργατική, βιωματική, επικοινωνιακή μέθοδος).

Ανοικτές διαδικασίες μάθησης

Πηγές της Τοπικής Ιστορίας

- ❖ Φυσικό και δομημένο τοπίο.
- ❖ Αρχειακά έγγραφα.
- ❖ Επιστολές.
- ❖ Εφημερίδες και περιοδικά.
- ❖ Προφορική παράδοση και μαρτυρίες.
- ❖ Φωτογραφίες, χάρτες.
- ❖ Υλικοτεχνικές υποδομές, μηχανές, εργαλεία, σκεύη.
- ❖ Ενδυμασία, διακόσμηση.
- ❖ Σφραγίδες, γραμματόσημα, νομίσματα.
- ❖ Κινηματογραφικά και τηλεοπτικά ντοκουμέντα.
- ❖ Ηχητικές και ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης.
- ❖ Εικαστικά και λογοτεχνικά έργα.
- ❖ Απογραφές και στατιστικοί πίνακες.

Δείγματα Τοπικής Ιστορίας (1)

- Η αρχαία Επίδαυρος και το θέατρό της.
- Η εβραϊκή συνοικία της Βέροιας και οι Εβραίοι στη Μακεδονία.
- Η ζωή στην Πρέβεζα και ο Κ. Καρυωτάκης.
- Η πρώτη απεργία στη Σέριφο.
- Η σταφιδοκαλλιέργεια και η μετανάστευση από την Πελοπόννησο στην Αμερική.
- Οι εγκαταστάσεις της Columbia και το ελληνικό λαϊκό τραγούδι.
- Το Εθνικό θέατρο.
- Οι καπναποθήκες της Καβάλας και η ζωή των εργατών στο μεσοπόλεμο.

Δείγματα Τοπικής Ιστορίας (2)

- Οι πρόσφυγες της Κοκκινιάς.
- Οι σιδηρόδρομοι της Θεσσαλίας.
- Τα ελαιοτριβεία και τα σαπωναποιεία της Μυτιλήνης.
- Τα κτίρια της ιταλοκρατίας στα Δωδεκάνησα.
- Το Διδυμότειχο στα βυζαντινά χρόνια.
- Το Μεσολόγγι και ο ρόλος του στην Επανάσταση του 1821.
- Τα προσφυγικά στη λεωφόρο Αλεξάνδρας (Αθήνα).

Με παράδειγμα την ΑΘΗΝΑ

- Ένα μνημείο: Εθνικό Θέατρο
- Ένας αρχαιολογικός χώρος: Ο Κεραμεικός
- Ένα οικοδόμημα: Καλλιμάρμαρο στάδιο
- Μία γειτονιά: Η Πλάκα
- Ένας σιδηροδρομικός σταθμός: Πελοποννήσου
- Ένα νοσοκομείο: Ερυθρός Σταυρός
- Μία δραστηριότητα: Η Βαρβάκειος αγορά
- Ένας δρόμος: 3^η Σεπτεμβρίου
- Μία πλατεία: Κλαυθμώνος

Ένα θέμα – πολλές οπτικές

Με παράδειγμα το Εθνικό Θέατρο

- Ιστορία
- Αρχιτεκτονική
- Ιστορία Θεάτρου
- Πολιτιστική ζωή
- Οικονομική – κοινωνική ζωή
- Ανακαίνιση κτιρίου

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

**Κάθε ομάδα, επιλέγει ένα θέμα
Τοπικής Ιστορίας και συντάσσει ένα
σχέδιο εργασίας.**

ΣΧΕΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

❶ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α) ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

Β) ΠΗΓΕΣ ΑΦΟΡΜΗΣΗΣ

Γ) ΣΚΟΠΟΙ

Δ) ΑΞΟΝΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

❷ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΞΟΝΩΝ ΣΕ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

❸ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

❹ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΠΗΓΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

❺ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΡΟΠΩΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

**Καταρτίζοντας
το σχέδιο εργασίας
θυμόμαστε τα εξής:**

❶ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α) ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ:

- ✓ Όχι γενικόλογα: δηλαδή π.χ. όχι «Η βιβλιοθήκη X της πόλης μας», αλλά «Η συμβολή της βιβλιοθήκης X στην πνευματική ανάπτυξη της πόλης μας κατά την τελευταία δεκαετία».
- ✓ Όχι θεματολογία εντοπισμένη στα μεγάλα γεγονότα, στα σημαντικά μνημεία, αλλά προσανατολισμός στο ευρύτερο φάσμα της τοπικής κοινωνικής ζωής, των δομών, των επαγγελμάτων κλπ.
- ✓ Ο διδάσκων θα πρέπει να έχει διερευνήσει την περιοχή και να έχει εντοπίσει την καταλληλότερη «μονάδα τοπικής ιστορίας».

B) ΠΗΓΕΣ ΑΦΟΡΜΗΣΗΣ

- ✓ π.χ.: δημόσια κτίρια, πλατείες, αρχαιολογικοί χώροι, γιορτές, επαγγέλματα, εργοστάσια, τοπικά προϊόντα, εργαλεία, ναοί, κάστρα, ορφανοτροφεία, σιδηροδρομικοί σταθμοί, πνευματικά ιδρύματα, χλωρίδα, ορυχεία ...

Γ) ΣΚΟΠΟΙ: οι μαθητές

- 1) Να έρθουν σε επαφή με...
- 2) Να αποκτήσουν δεξιότητες για τη συλλογή και διαχείριση τεκμηρίων ...
- 3) Να ευαισθητοποιηθούν στα ζητήματα που ...
- 4) Να αποκτήσουν τεκμήρια ερμηνείας ...

Δ) ΑΞΟΝΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

- 1) π.χ. Η έρευνα της κίνησης της βιβλιοθήκης
- 2) π.χ. Η έρευνα του εμπλουτισμού της X βιβλιοθήκης
- 3) π.χ. Ο ρόλος της X βιβλιοθήκης ως κέντρου πνευματικών εκδηλώσεων
- 4) ...

❷ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΞΟΝΩΝ ΣΕ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Άξονας 1: π.χ. Ο ρόλος της X βιβλιοθήκης ως κέντρου πνευματικών εκδηλώσεων

- α) Να εντοπίσετε από ...
- β) Να συγκεντρώσετε στοιχεία μέσω συνεντεύξεων για...
- γ) Να αναζητήσετε φωτογραφικό υλικό...
- δ) Να συντάξετε κατάλογο...
- ε) Να σχολιάσετε ...

Άξονας 2: ...

- α) ...
- β) ...
- γ) ...

Η Ιστορία χαρακτηρίζεται από:

- α) πολυφωνικότητα (multiperspectivity),
- β) αντιφατικότητα (controversy) ερμηνειών,
- γ) πολλαπλότητα (plurality) κατευθύνσεων.

Επομένως διδάσκοντας Τοπική Ιστορία

καλούμε τους μαθητές να ανακαλύψουν τα διάφορα μηνύματα, να τα εξετάσουν και - έπειτα από προσεκτική επεξεργασία - να τα **εσωτερικεύσουν** ή να τα **απορρίψουν**.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

**Κάθε ομάδα, θα παρουσιάσει το θέμα της.
Χρόνος προετοιμασίας: ...
Χρόνος παρουσίασης: ...**

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΨΗΦΙΑΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ:

<http://ebooks.edu.gr/new/epimorfotiko.php?course=DSGYM-A119>